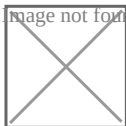

8 Μαΐου 2014

Πνευματική διάσταση της υποστήριξης ασθενών με καρκίνο

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Άγ. Παΐσιος Αγιορείτης](#) / [Θεολογία και Ζωή](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Image not found or type unknown

Η ζωή κάθε ανθρώπου ξεκινά και προχωρά, οδεύοντας προς το τέλος της. Όλοι ερχόμαστε “πρόσωπο με πρόσωπο” με την ώρα του αποχωρισμού από αυτόν τον κόσμο -είτε το δεχόμαστε είτε το απωθούμε από την καθημερινή μας σκέψη- είναι μια αλήθεια της ζωής, στην οποία η Εκκλησία απαντά καθημερινά με την κατ’ εξοχήν εκκλησιαστική της πράξη, την προσευχή: στη λειτουργία ακούμε ευχές υπέρ ζώντων και κεκοιμημένων, ζητάμε “τα τέλη της ζωής ημών να είναι ανώδυνα, ανεπαίσχυντα, ειρηνικά”, να έχουμε “καλήν απολογία επί του φοβερού βηματος”. Είναι καθημερινό κομμάτι της λειτουργικής ζωής η υπενθύμιση ότι η παραμονή μας επί γης έχει ημερομηνία λήξης.

Όσοι από εμάς νιώθουν ευεξία και είναι γεμάτοι ζωντάνια τα ακούν αυτά ως κάτι μακρινό, που αφορά τους ηλικιωμένους και τους βαριά ασθενείς, όμως η ώρα του θανάτου δεν είναι γνωστή για κανέναν, και οι προγνώσεις πολλές φορές ανατρέπονται. Όσα λοιπόν υπενθυμίζει καθημερινώς η Εκκλησία σε όλους, οι ασθενείς τα σκέφτονται ούτως η άλλως λόγω των δυσκολιών που ζουν κάθε μέρα, σε επίπεδο σωματικής και ψυχικής καταστάσης, κυρίως οι ίδιοι αλλά και το περιβάλλον τους, οικογενειακό, εργασιακό, κοινωνικό.

ΚΑΡΚΙΝΟΣ = ΜΝΗΜΗ ΘΑΝΑΤΟΥ

Τι διαφορετικό έχει ο καρκίνος από τις άλλες ασθένειες; ποία είναι η μεγάλη διαφορά του; Γιατί η διαγνώσή του αποτελεί συγκλονιστική εμπειρία για τον ασθενή και τους οικείους του; Ο καρκίνος με την έννοια του θανάτου είναι πολύ στενά συνδεδεμένος στο μυαλό όλων μας, και χτυπά το καμπανάκι της υπενθύμισης ηχηρά κάθε φορά που παρουσιάζεται, άκομα και στις ιάσιμες μορφές του: Αποτελεί ευκαιρία για «μνήμη θανάτου» πολύ πιο έντονα από πολλά άλλα πράγματα στην ζωή μας, καθώς η έκβαση της θεραπείας είναι αβέβαιη, μια αβεβαιότητα που παρατείνεται για πολλά χρόνια στις περισσότερες περιπτώσεις αφ’ ενός, και αφ’ ετέρου η αγωγή συχνά προκαλεί η ίδια σημαντικές δυσάρεστες συνέπειες . Ούτως η άλλως, η ίδια η ασθένεια προκαλεί συχνά πόνους, που ταλαιπωρούν τους ασθενείς και εμποδίζουν τις καθημερινές τους δραστηριότητες, δημιουργώντας ένα νέο, όχι ευπρόσδεκτο πλαίσιο ζωής, στο οποίο πρέπει να προσαρμοστεί ο ασθενής και όλοι οι οικείοι του.

Οι άνθρωποι με διεγνωσμένο καρκίνο βρίσκονται κι αυτοί λοιπόν στην κοινή πορεία όλων μας, οι συνθήκες της ζωής τους όμως κάνουν αρκετά πιο δύσκολο να διαλέξουν την αρνήση και την απωθήση της σκέψης του τέλους, όπως οι περισσότεροι. Η δύσκολη, επιπόνη πορεία γεμάτη ερωτηματικά και αδιέξοδα, όπως προδιαγράφεται από την ασθένειά τους, για την οποία δεν υπάρχει βέβαιη θεραπευτική έκβαση φέρνει τις χαρές του κόσμου ακόμα πιο μακριά. Στην περίπτωση δε των ασθενών τελικού σταδίου, για τους οποίους έχει εξαντληθεί πια

η θεραπευτική ιατρική και απομένει η ανακουφιστική φροντίδα, με άλλα λόγια η ελπίδα παραμονής στον κόσμο έχει εκμηδενιστεί, η σχέση της ασθενείας με την ανυπαρξία φαίνεται άρρηκτη, ιδιαίτερα δε για τους ανθρώπους εκείνους που, εξαιτίας της πολύ μεγάλης σωματικής ταλαιπωρίας και οδύνης, έχουν χάσει πια και τη θελήση για ζωή.

Η ψυχολογική, και κατ' επέκταση οικογενειακή και κοινωνική, κατάσταση ανθρώπων με τέτοιες συνθήκες ζωής απαιτεί τιτάνιες προσπάθειες για να μπορέσει να κινηθεί σε σχεδόν φυσιολογικά πλαίσια -όσο επιτρέπουν οι εξαντλητικές χημειοθεραπείες, οι έντονοι έως αφόρητοι πόνοι, η ψυχολογική κόπωση από τη σωματική αδυναμία. Το αυτεξούσιο ζωής περιορίζεται από το θεραπευτικό πλαίσιο, και η καθημερινότητα εναπόκειται σε μεγάλο βαθμό στους φροντιστές του ασθενούς.

Είναι η στιγμή που η σκέψη αναγκάζεται να αποτραβηχτεί από τις χαρές και τις λύπες του κόσμου, γιατί πλέον τις αντιλαμβάνεται ως προσωρινές και με ημερομηνία λήξης. Είναι η στιγμή που η προοπτική της «ζωής μετά» είναι καθοριστική για την αντιμετώπιση της καθημερινότητας. Το πως ο καθένας διαχειρίζεται τις έννοιες της υγείας, της αρρώστιας της ζωής και του θανάτου είναι καθοριστικό, κρίνονται, ασυνείδητα, και οι μικρότερες αποφάσεις του, και οι παραμικρές αντιδράσεις του. Η προοπτική της «ζωής μετά» είναι ο άξονας πάνω στον οποίο προσαρτώνται όλα τα άλλα: Γαλιλαίος[βιβλίο γ λυκείου].

ΣΥΝΗΘΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΥΓΕΙΑΣ-ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ

Συνήθως και για σχεδόν όλους μας η υγεία ταυτίζεται πρώτον με την σωματική καλή κατάσταση, ευεξία και έλλειψη οποιουδήποτε άλγους, τη δυνατότητα αυτοεξυπηρέτησης και δεύτερον με την καλή ψυχική υγεία, που προσμετράται με την καλή ψυχολογική εικόνα αλλά και με τις κοινωνικές δεξιότητες του ατόμου και την ενσωμάτωσή του στις ομάδες του κοινωνικού ιστού: οικογενειακή, εργασιακή, κοινωνική. Η καλή «έξωθεν μαρτυρία» είναι αυτή που αποφαινεται για την υγεία η την ασθένεια του κάθε ενός από εμάς. Η υγεία δεν αναφέρεται στη σχέση του ανθρώπου με το θείο η το θάνατο' θεωρούνται προσωπικές τοποθετήσεις, που δεν αφορούν στην ιατρική του εικόνα, που είναι κι αυτή που αποφαινεται για το υγιές η όχι του ανθρώπου.

ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

I.

Στο πλαίσιο της Ορθόδοξης ανθρωπολογικής θεώρησης υγεία θεωρείται η φυσική κατάσταση του ανθρώπου. Για την Εκκλησία φυσική είναι η κατάσταση του ανθρώπου τη στιγμή της δημιουργίας του, της ζωής του στον Παράδεισο, πριν από την πτώση. Δηλαδή η άμεση επικοινωνία με το Θεό και Δημιουργό χωρίς φόβο και

συμφέρον και η αγαστή σχέση με τη φύση, χωρίς φόβο για οποιοδήποτε κομμάτι της, καθώς και η άγνοια του κακού, άρα και η ευθεία, αγαπητική κοινωνία και συμπόρευση των προσώπων, με απλότητα και χωρίς σκοπιμότητες, η έλλειψη της ντροπής ως εμπόδιο ανάμεσα στα φύλα, όχι ως έκφραση απελευθέρωσης, αλλά ως άγνοιά της -σαν τα μικρά παιδιά, η έλλειψη του εγωϊσμού τελικά σε κάθε έκφρασή του. Στη φάση αυτή της ανθρώπινης ύπαρξης δεν υπάρχει ο φόβος του θανάτου, της φθοράς, του πόνου και της ασθένειας γιατί δεν υπάρχουν στη ζωή του ανθρώπου. Αυτό που ξέρουν και ζουν οι πρωτόπλαστοι είναι η δυνατότητα να ζουν απροβλημάτιστοι στον παράδεισο, σε μια κοινωνία των προσώπων ανεμπόδιστη, έχοντας μόνο να διαλέξουν αν θα δοκιμάσουν η όχι «τον απαγορευμένο καρπό», μια δυνατότητα επιλογής που εκφράζει την ελευθερία του ανθρώπου να ζήσει εντός του πλαισίου των θεϊκών εντολών η όχι.

II.

Με την επιλογή των πρωτοπλάστων να δοκιμάσουν από τον καρπό επιβεβαιώνεται η πραγματικότητα της ελευθερίας μας, όμως ταυτόχρονα βιώνουν την πρωτόγνωρη αίσθηση του κακού: νιώθουν ενοχή και δειλία, ντρέπονται το Θεό, ντρέπονται ο ένας τον άλλο, και φαίνονται ανειλικρινείς και ευθυνόφοβοι καθώς πετάνε κατηγορίες ο ένας στον άλλο. Με άλλα λόγια, το ανθρώπινο γένος όπως το ξέρουμε και το ζούμε στα ελαττώματά του όλοι μας. Η παραδείσια κοινωνία των προσώπων έχει χαθεί.

Η εκδίωξή τους από τον παράδεισο είναι απόρροια της δικής τους επιλογής για αποκοπή της κοινωνίας με το Θεό και της δικής τους αποστασιοποίησης του ενός από τον άλλο, καθώς σε κανένα σημείο δεν βρίσκουν το κουράγιο να ζητήσουν συγνώμη για το λάθος τους και να αναλάβουν την ευθύνη για την πράξη και τις σκέψεις τους. Πλέον για τους ανθρώπους αυτό που Εκκλησία θεωρεί φυσική κατάσταση -η προπρωτική ζωή- γίνεται ελπίδα και λαχτάρα, καθώς πια ζούμε αφύσικα, μεταπτωτικά.

Η φθορά, ο πόνος, η αρρώστια και ο θάνατος εκφράζουν την απόστασιοποίηση από τον Παράδεισο, επηρεάζουν και τον κόσμο -που φτιάχτηκε να είναι εξαρτημένος από τον άνθρωπο για την εύρυθμη λειτουργία του- αλλά έχουν οι άνθρωποι την ευκαιρία να ξαναζήσουν στην Βασιλεία του Θεού, αφού όμως πια αγωνιστούν για αυτό, αξιοποιώντας την ελευθερία επιλογής που συνεχίζει να υφίσταται για κάθε άνθρωπο όσο ζει,

III.

«Χριστός ανέστη εκ νεκρών, θανάτω θάνατον πατήσας, και τοις εν τοις μνήμασιν ζωήν χαρισάμενος»

Χρόνος αξιοποίησης αυτής της ελευθερίας είναι ο χρόνος ζωής του κάθενός μας, σύμφωνα με το πως την διαμορφώνει με τις επιλογές του. Η ενανθρώπιση του Θεού- Λόγου, ο σταυρικός θάνατος και η Ανάσταση του Χριστού καταργούν το θάνατο, ενεργοποιούν τη δυνατότητα της αθανασίας, της αιώνιας ύπαρξης στην Βασιλεία του Θεού, για όσους το επιδιώξουν κατά τη διάρκεια της επίγειας ζωής τους. Ο θάνατος κι η ζωή -όπως τα ζούμε σήμερα- αλλάζουν νόημα: ζωή είναι η κοινωνία με το Θεό, που σημαίνει και την ανάστασή των νεκρών -ανάσταση συνολική της κάθε ανθρώπινης ύπαρξης, όχι τμηματική- αλλά στην προπρωτική κατάσταση πάλι, χωρίς φθορά, πόνο κι αρρώστια' επάνοδο στον παράδεισο, τελικά. Θάνατος γίνεται η άρνηση αυτής της κοινωνίας και η επιλογή της απόστασης από όλα αυτά, η παραμονή στην μεταπτωτική κατάσταση του ανθρώπου, όπως την ζούμε κάθε ήμερα, και η οποία καμία υπόσχεση αιωνιότητας δεν προσφέρει.

Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΥΓΕΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Εφόσον ζωή για την Εκκλησία σημαίνει την κοινωνία των προσώπων ως μέλη του σώματος του Χριστού, αιώνιως στη Βασιλεία του Θεού, -για ζωντανούς και νεκρούς εξίσου- η διαχωριστική γραμμή μεταξύ επίγειας ζωής και θανάτου ξεθωριάζει: και για τους μεν και για τους δε απευθύνει προσευχές, αιτούμενη ουσιαστικά ένα πράγμα: την ευλογία τους από το Θεό, μια ανάγκη που εκφράζεται κάθε φορά ανάλογα με τις ανάγκες του καθενός, είτε ως συγχώρεση, είτε ως ανάπαυση, είτε ως αιώνια μνήμη, είτε ως υγεία. Είναι όλες λέξεις που εκφράζουν από διαφορετική πλευρά την ανάγκη του ανθρώπου να είναι σε κοινωνία με το Θεό.

Η ενότητα αυτή εκφράζεται στον εκκλησιαστικό χώρο με την αγιογράφηση των μελών της Εκκλησίας που έχουν προηγηθεί χρονικά -προφήτες, άγιοι- την αναγκαιότητα της παρουσίας των ζώντων πιστών στα μυστήριά της και λειτουργικά κατ' εξοχήν στη Θεία Λειτουργία όπου όμοια ζώντες και κεκοιμημένοι συμμετέχουν στην ευχή της Αναφοράς -αναφορά των πάντων στο Θεό -, πριν από τήνληψη των αχράντων μυστηρίων, όπως και σε κάθε Μυστήριο της Εκκλησίας, όπου συσχετίζονται όλοι, παρελθόντων και παρόντων γενεών, αιωνίως με τη Βασιλεία του Θεού: «Ημων το πολίτευμα εν ουρανοίς υπάρχει» (Φιλ. 3, 20). Η ζωή μας, το φρόνημά μας, η καθημερινότητά μας, η σκέψη μας, η προοπτική μας, δεν έχουν να κάνουν με τα γήινα, με τα χρονικά, με τα χωρικά. Αλλά έχουν να κάνουν με τα αιώνια, με τα πνευματικά. Όσα κι αν αποκτήσεις σε αυτόν τον κόσμο είναι λίγα. Όσα χρόνια κι αν ζήσεις -και εκατόν πενήντα ακόμη- είναι πολύ λίγα. Ο,τι κι αν κάνεις πεθαίνει. Τι φοβερό πράγμα όμως, να ζει κανείς απο τώρα, μέσα από την καλλιέργεια του φρονήματος των αρετών, στην κατάσταση της αιώνιας

Βασιλείας του Θεού, όπου «ουκ έστι πόνος, ου λύπη, ου στεναγμός, αλλά ζωή ατελεύτητος». Αυτή είναι η σχέση μας με το χρόνο: να τον μεταμορφώνουμε σε αιωνιότητα. ...σ' αυτό είναι που μας καλεί η Εκκλησία. Διότι η Εκκλησία μόνο αυτό ζει. Δν την ενδιαφέρει τίποτε άλλο και αντιμετωπίζει την καθημερινότητα με το πνεύμα της αιωνότητας»¹

Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΡΘΟΔΟΞΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

I. Η αντίληψη της Ορθόδοξης ανθρωπολογίας για την αρρώστια είναι ότι είναι μέρος της πτώσης του ανθρωπίνου γένους και η αντιμετώπισή της ριζώνει στις ευαγγελικέθεός και άνθρωπος θρηνοούν για τον άνθρωπο που γεννιέται σε μια ζωή που φθείρεται αή γρήγορα, πορευόμενος σε έναν κόσμο που απαιτεί σκληρό αγώνα έναντι στις αντιξοότητες, και τελικά πεθαίνει, χωρίς να παύει όμως και να υπενθυμίζει την φυσική κατάσταση του ανθρώπινου γένους, στην οποία προσβλέπει . Μιλώντας για «ζωήν του μέλλοντος αιώνος» δεν εννοείται η μετά θάνατον ζωή χωρίς σώμα, αλλά η αλλαγή στην ποιότητα ζωής που φέρει η πανασύνδεση με την πηγή της ζωής το Θεό, και επί γης και αιωνίως μια ποιότητα ζωής που δεν αγγίζουν οι δυνάμεις της της φθοράς της τωρινής κατάστασης.

II. Πηγαίνοντας στο βάθος των πραγμάτων και διαβλέποντας τη νοσούσα ψυχή, κι όχι μόνο τα εμφανή σωματικά συμπτώματα, αντιμετωπίζεται ο κάθε άνθρωπος συνολικά, ολιστικά κι όχι τμηματικά. Πιο ασθενής θεωρείται ο σκληρόκαρδος, αδιάλλακτος Φαρισαίος και κραταιός κοινωνικά από ότι οι μεταμελημένοι «περιθωριακοί» της κοινωνίας (ο κλέφτης στο σταυρό, ο τελώνης, η λιθοβολούμενη πόρνη, η Σαμαρείτιδα, οι λεπροί), καθώς ο πρώτος-ακολουθώντας το ατόπημα των πρωτοπλάστων- μένει εκτός της κοινωνίας με το Θεό και τους ανθρώπους, εγκλωβισμένος στον αυτοθαυμασμό του και την αυτοδικαίωσή του στην μεταπτωτική αποκοπή από τη ζωή, στη θέωση χωρίς το Θεό.

ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ

Θεραπεία είναι η ανακούφιση του ανθρώπου από τον αιώνιο πόνο, που νιώθει η ψυχή κι εκφράζει το σώμα, με την υπερνίκηση της καθημερινής φθοροποιού θανάς και του θανάτου, κι έτσι αλλάζει κι ο σωματικός πόνος . Η θεραπεία προσφέρεται συνολικά αφού «το γαρ απρόσληπτον, αθεράπευτον» για τον κάθε άνθρωπο κι όχι συμπτωματικά, αλλά πηγαίνοντας στο βάθος των πραγμάτων, καθώς η θεραπεία ξεκινά από μέσα προς τα έξω (Π. Λουκάς Φιλοθεΐτης) και είναι διαθέσιμη όλες τις στιγμές, απορρέει όμως από την εκφραζόμενη ανάγκη της ψυχής να μην ασθενεί πια.

Τελικά θεραπεία του ανθρώπου είναι η επαναφορά στην κοινωνία για την οποία δημιουργήθηκε, στην παραδείσια κατάσταση. Κέντρο της χριστιανικής προοπτικής είναι η Ανάσταση η Ανάσταση του Θεανθρώπου που σηματοδοτεί την ανάσταση

όλων των ανθρώπων και την επιστροφή στη ζωή του Παραδείσου.

ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΜΕΝΗ ΑΝΤΙΛΗΨΗ

Η «κουβέντα» καθενός μας με το Θεό κρατά όσο κι η ζωή του ό διάλογος είναι συνεχής, είτε είναι φιλικός και φανερός είτε όχι. Στο τέλος της ζωής όμως οι εσωτερικές διεργασίες κάθε προσώπου αφορούν τις αλήθειες της ζωής, και ο κόσμος χάνει τη σημασία του καθώς φανερώνονται τα πεπερασμένα όρια του ανθρώπου και των έργων του –τεχνολογία, ιατρική, υλικές απολαβές. Ο άνθρωπος μένει μόνος από όλα αυτά, με τον εσωτερικό του κόσμο και την επερχόμενη αλλαγή από τη ζωή στο θάνατο. Τότε είναι πρόσωπο με πρόσωπο με την υπαρξιακή του πίστη & πεποίθηση. Αυτό σημαίνει πρόσωπο με πρόσωπο με το συμπέρασμα και την αλήθεια της ζωής που έζησε και πως αυτή τον τοποθετεί απέναντι στο θάνατο: η συνειδητοποίηση του πεπερασμένου για κάθε τι επί γης μπορεί να γίνει εφιαλτήριο απελπισίας η προσδοκίας.

Σημασία έχει να δούμε το παράδειγμα αυτών που νικήσαν τον πόνο, δεν χάθηκαν σε αυτόν. Υπάρχουν πολλοί «ανώνυμοι» ασθενείς που το κατορθώσαν και το κατορθώνουν αυτό, αυτή τη στιγμή όμως θα αναφερθώ σε ανθρώπους που τελείωσαν την επίγεια ζωή τους βαριά ασθενείς, σύμφωνα με τις καταγεγραμμένες βιογραφίες τους:

1. Ο π. Πορφύριος, για πάρα πολλά χρόνια, κι ενώ λειτουργούσε και έβλεπε πλήθος κόσμου καθημερινά, υπέφερε από αρκετές ασθένειες εκτός του καρκίνου κατά μαρτυρία θεράποντος ιατρού του, Γεωργ. Παπαζάχου: «έμφραγμα μυοκαρδίου (προσθιοφραγματικό με πλαγία ισχαιμία), χρόνια νεφρική ανεπάρκεια, έλκος δωδεκαδακτύλου (με επανειλημμένες γαστρορραγίες), χειρουργηθέντα καταρράκτη (με αποβολή του φακού και τύφλωση), έρπητα ζωστήρα στο πρόσωπο [ο οποίος σε έξαρση του κάλυπτε όλο το δεξιό του πρόσωπο από τα μαλλιά μέχρι το σαγόνι, μια ανοιχτή πληγή], σταφυλοκοκκική δερματίτιδα στο χέρι, βουβωνοκήλη (με συχνή περίσφιγξη), χρόνια βρογχίτιδα και αδένωμα της υποφύσεως στο κρανίο». Μερικά από τα λόγια του σχετικά: «ευχαριστώ το Θεό που μου έδωσε πολλές αρρώστιες! Πολλές φορές του λέω 'Χριστέ μου, η αγάπη Σου δεν έχει όρια. Το πως ζω είναι εν θαύμα. Μέσα στις άλλες μου αρρώστιες έχω και καρκίνο στην υπόφυση. Δημιουργήθηκε εκεί όγκος που μεγαλώνει και πιέζει το οπτικό νεύρο. Γι' αυτό τώρα πια δεν βλέπω. Πονάω φοβερά. Προσεύχομαι, όμως σηκώνοντας το Σταυρό του Χριστού με υπομονή. Είδατε την γλώσσα μου πως είναι; Έχει μεγαλώσει, δεν είναι όπως ήταν. Είναι κι αυτό από τον καρκίνο που έχω στο κεφάλι. Κι όσο πάω, θα γίνομαι χειρότερα. Θα μεγαλώσει κι άλλο, θα δυσκολεύομαι να μιλήσω.»

«Δεν με απασχολεί πόσο θα ζήσω κι αν θα ζήσω. Αυτό το έχω αφήσει στην αγάπη του Θεού.

Συμβαίνει πολλές φορές να μη θέλει κανείς να θυμάται το θάνατο. Είναι γιατί επιθυμεί τη ζωή. Αυτό είναι, από μια άποψη, ένδειξη της αθανασίας της ψυχής. Όμως 'εάν τε ζώμεν, εάν τε αποθνήσκωμεν, του Κυρίου εσμέν' [Ρωμ. 14, 8]. Ο θάνατος είναι μία γέφυρα που θα μας πάει στο Χριστό. Μόλις κλείσουμε τα μάτια μας, θα τ' ανοίξουμε στην αιωνιότητα.»

«Όλο αυτό τον καιρό είχα φρικτούς πόνους σ' όλο μου το σώμα. Οι άλλοι έβλεπαν να πεθαίνω. Εγώ είχα παραδοθεί στην αγάπη του Θεού. Δεν προσευχόμουν να με απαλλάξει απ' τους πόνους. Ο πόθος μου ήταν να μ' ελεήσει. Είχα ακουμπήσει σ' Αυτόν, περίμενα να ενεργήσει η χάρις Του. Δεν φοβόμουν το θάνατο. Στον Χριστό θα πήγαινα. Όπως σας είπα, έλεγα όχι με ιδιοτέλεια, όχι για να μου δώσει την υγεία μου. Την αισθανόμουν με μία λέξη.»

«Το τέλειο είναι να μην προσευχόμαστε για την υγεία μας. Να μην ευχόμαστε να γίνουμε καλά, αλλά να γίνουμε καλοί. Κι εγώ για τον εαυτό μου αυτό εύχομαι, σας λέω. Ακούσατε; Όχι καλοί, δηλαδή ενάρετοι, 'να γίνουμε αυτό, αυτό, αυτό...', αλλά ν' αποκτήσουμε θείο ζήλο ν' αφηνόμαστε με εμπιστοσύνη στην αγάπη Του να προσευχόμαστε μάλλον για την ψυχή μας. Και την ψυχή μας θα την εννοούμε ενσωματωμένη μέσα στην Εκκλησία, που κεφαλή της είναι ο Χριστός, μαζί με όλους τους συνανθρώπους μας και με όλους τους εν Χριστώ αδελφούς. Κι εγώ ανοίγω τα χέρια και προσεύχομαι για όλους. ...Μήπως και για μένα, που νιώθω αυτό το ζήλο, αυτή τη λατρεία [για το Χριστό] δεν συμβαίνει αυτό, το να μην υποκύπτω στην αρρώστια ούτε στον καρκίνο, αν και αισθάνομαι το σώμα μου να είναι σάπιο; Δεν πρέπει να μιλάω, αλλ' η αγάπη μου για σας και για όλο τον κόσμο, δεν μ' αφήνει να σιωπήσω. Μιλώντας, οι πνεύμονές μου μένουν χωρίς οξυγόνο και είναι μεγάλο κακό, γιατί παθαίνει η καρδιά. Έπαθα κάτι πολύ χειρότερο από έμφραγμα. Όμως ζω. Δεν είναι αυτό του Θεού επέμβαση; Ναι, και εγώ κάνω υπακοή στο θέλημα του Θεού, στην αρρώστια. Υπομένω αγόγγυστα και... με αγανάκτηση για τον εαυτό μου, διότι 'ουδείς καθαρός από ρύπου' [Ιώβ, 14, 4]. Είμαι άσχημα, νοσεί και το πνεύμα μου.»² «ο νους τετραυμάτισται, το σώμα μεμαλάκισται, Νοσεί το πνεύμα ό λόγος ησθένησεν, Ο βίος νενέκρωται, το τέλος επί θύραις Διό μοι, τάλαινα ψυχή, τι ποιήσεις, Όταν έλθη ο Κριτής ανευρήσαι τα σα;»³

Ο π. Παΐσιος από το 1949 (25 ετών), ως φαντάρος είχε προβλήματα υγείας στους πνεύμονες τὸ 1956 έκανε θεραπεία για φυματίωση χωρίς βελτίωση, καθώς οι αιμοπτύσεις συνεχίζονταν, και τελικά χειρουργήθηκε για βρογχεκτασία το 1966, με νοσηλεία 4 μηνών. Από το χρόνο αυτής της επέμβασης, λόγω κακής αντίδρασης στην αντιβίωση, είχε μεγάλο πρόβλημα στο έντερο που τον ταλαιπώρησε για όλα του τα χρόνια με αιμορραγίες και πόνους τὸ 1987, αφού υπέφερε χρόνια από και από κήλη, έκανε εγχείρηση βουβωνοκήλης. Ο ίδιος για αυτά μιλά στο βιβλίο Οικογενειακή ζωή «Όταν ερχόταν κόσμος, ζοριζόμουν. Πέρασε εκείνο, μετά άρχισε η αιμορραγία. Ελκώδη κολίτιδα, μου είπαν. Άλλη ιστορία... Πάνε επτά

χρόνια με αιμορραγίες, με πόνους... Αλλά μη στεναχωριέστε μόνο να εύχεστε για την υγεία της ψυχής μου. Γιατί, αν εμείς που έχουμε λίγο φόβο Θεού, δεν κάνουμε υπομονή, τι θα κάνουν οι κοσμικοί;

Όταν έχεις κι εσύ κάποιον πόνο, σκέφτεσαι τον πόνο του άλλου, έρχεσαι στην θέση του και πονάς πιο πολύ για 'κείνον. Ο πόνος ο δικός σου δηλαδή σε βοηθάει να καταλάβεις τον πόνο των άλλων. Και όταν δέχεσαι με χαρά τον δικό σου πόνο, δίνεις στους πονεμένους παρηγοριά.»

Ένας άνθρωπος με ζωή γεμάτη σωματικούς πόνους, τον Οκτώβρη του 1993 πήγε για εξετάσεις λόγω ηλεού και διαπιστώθηκε προχωρημένος καρκίνος εντέρου, αλλά χωρίς μεταστάσεις. Ξεκίνησε ακτινοθεραπεία και τον Φεβρουάριο του 1994 αφαιρέθηκε ο όγκος του παχέος εντέρου, διαπιστώθηκαν όμως και μεταστάσεις σε πνεύμονες και συκώτι, για τις οποίες υποβλήθηκε σε χημειοθεραπεία. «Και πριν από την εγχείρηση [στο μοναστήρι] στη Σουρωτή και στο νοσοκομείο και μετά πάλι στο μοναστήρι, περνούσαν πολλοί να τον δουν, να πουν τα βάσανά τους και να του ζητήσουν συγχώρεση. Αυτό πρόσθετε κόπο και ταλαιπωρία στους πόνους της ασθένειάς του, αλλά ήταν αναπόφευκτο». Στο ίδιο βιβλίο λέει:

«Πάντως άλλο είναι να μαθαίνεις ότι αρρώστησε κάποιος και άλλο είναι να αρρωσταίνεις ο ίδιος. Τότε καταλαβαίνεις τον άρρωστο. Άκουγα «χημειοθεραπείες» και νόμιζα ότι είναι «χυμοθεραπείες», δηλαδή ότι κάνουν στους καρκινοπαθείς θεραπεία με χυμούς, με φυσικές τροφές! Που να ξέρω; Τώρα όμως κατάλαβα τι ταλαιπωρία είναι.

- Οι χημειοθεραπείες, Γέροντα, είναι πιο δύσκολες από τις ακτινοβολίες;

- Πιο δύσκολες; Όλα, και οι ακτινοβολίες και οι χημειοθεραπείες είναι... Το χειρότερο είναι που σου κόβουν την όρεξη ενώ πρέπει να φας καλά, δεν μπορείς να φας καθόλου. Και οι γιατροί σου λένε: «Πρέπει να τρως». Εμ, πως να φας, αφού όλα αυτά σου κόβουν την όρεξη και σε κάνουν πτώμα! Όταν έκανα ακτινοβολίες, ενώ καιγόμουν, δεν μπορούσα να πιώ καθόλου νερό. Μου ερχόταν να κάνω εμετό, αισθανόμουν απέχθεια ακόμη και για το νερό.

- Γέροντα, αν κάνατε λίγο νωρίτερα την εγχείρηση...

- Τι νωρίτερα; Εγώ δεν κάνω προσευχή να περάσει, γιατί έτσι συμπάσχω με τον κόσμο που υποφέρει. Καταλαβαίνω πιο πολύ τους πονεμένους και συμμετέχω στον πόνο τους. Άλλωστε και εμένα με ωφελεί πνευματικά. Ζητάω μόνο να μπορώ λίγο να εξυπηρετούμαι και να εξυπηρετώ. Ο,τι θέλει όμως ο Θεός.

- Γέροντα, έγινε η τελική διάγνωση. Ο όγκος που έχετε είναι καρκίνος, και μάλιστα άγριος.

- Φέρε ένα μαντήλι να χορέψω το «Έχε γεια, καημένε κόσμε»! Εγώ ποτέ δεν χόρεψα στην ζωή μου, αλλά τώρα από την χαρά μου που πλησιάζει ο θάνατος θα χορέψω.

- Γέροντα, ο γιατρός είπε ότι πρέπει να γίνουν πρώτα ακτινοβολίες, για να συρρικνωθεί ο όγκος, και μετά να γίνει επέμβαση.

- Κατάλαβα! Πρώτα θα βομβαρδίσει η αεροπορία και μετά θα γίνει η επίθεση! Λοιπόν θα πάω επάνω και θα σας φέρω νέα!... Μερικοί, ακόμη και γέροι, αν τους πει ο γιατρός «θα πεθάνεις» η «πενήντα τοις εκατό υπάρχει ελπίδα να ζήσεις», στεναχωριούνται. Θέλουν να ζήσουν. Τι θα βγάλουν; Απορώ! Αν είναι κανείς νέος, ε, κάπως δικαιολογείται, αλλά ένας γέρος να κάνει προσπάθεια να ζήσει, αυτό δεν το καταλαβαίνω. Άλλο είναι να κάνει μια θεραπεία, για να μπορεί να αντέξει κάπως τον πόνο. Δεν θέλει δηλαδή να παρατείνει την ζωή του, αλλά θέλει μόνο να είναι λίγο πιο υποφερτοί οι πόνοι και να αυτοεξυπηρετείται, μέχρι να πεθάνει αυτό έχει νόημα.

- Γέροντα, παρακαλούμε τον Θεό να σας δώσει παράταση ζωής.

- Γιατί, Ο Ψαλμός δεν λέει ότι εβδομήκοντα είναι τα χρόνια της ζωής μας;

- Προσθέτει όμως ο Ψαλμωδός και «εάν εν δυναστείαις, ογδοήκοντα»...

- Ναι, αλλά λέει και «το πλείον αυτών κόπος και πόνος», οπότε καλύτερη η ανάπαυση στην άλλη ζωή!

- Μπορεί, Γέροντα, κάποιος από ταπείνωση να μην αισθάνεται έτοιμος πνευματικά για την άλλη ζωή και να θέλει ακόμη να ζήσει, για να ετοιμασθεί;

- Αυτό είναι καλό, αλλά που να ξέρει ότι, αν ζήσει κι άλλο, δεν θα γίνει χειρότερος;

- Γέροντα, πότε συμφιλιώνεται κανείς με τον θάνατο;

- Ποτέ; Άμα ζει μέσα του ο Χριστός, τότε είναι χαρά ο θάνατος. Όχι όμως να χαίρεται που θα πεθάνει, γιατί βαρέθηκε την ζωή του. Όταν χαίρεσαι τον θάνατο, με την καλή έννοια, φεύγει ο θάνατος και πάει να βρει κανέναν φοβητσιάρη!»

Σύμφωνα με μαρτυρία του γιατρού του Γεωρ. Μπλατζά, κάποια ημέρα ο γέροντας του είπε ότι η θεραπεία θα σταματήσει, γιατί «Τώρα δεν μπορώ να κάνω τίποτε. Χθες θέλησα να προσευχηθώ γονατιστός και δεν μπόρεσα. Δεν μπορώ να δω κανέναν έληξε η αποστολή μου. Αυτό ήταν. Εδώ θα με αφήσετε. Ύστερα ρώτησε: μπορώ να πίνω λίγο νερό η στειμμένο καρπούζι; Τίποτε άλλο. Και θα σε

παρακαλέσω, θα έρθεις άλλη μια φορά και μετά δεν θα ξανάρθεις.»

«Την τελευταία φορά που τον είδα», λέει ο γιατρός του, ... «επτά ημέρες πριν κοιμηθή, φαίνεται ήμουν στενοχωρημένος. Πολλές φορές με απασχολούσε το θέμα, αν αυτό που κάνουμε στους αρρώστους είναι το σωστό. Μου είπε: 'Άκουσε Γιώργο. Όλα έγιναν όπως έπρεπε. Άξιος ο μισθός σου. Μη στενοχωριέσαι. Ήθελα να ξέρης, όποτε με χρειασθής, θα είμαι κοντά σου'. -Γέροντα, το συκώτι σας πρήστηκε και σας πονάει, του είπα, γιατί είχε κάνει μεταστάσεις φοβερές. Χαμογέλασε και μου είπε: 'Α, αυτό είναι το καμάρι μου, μη στενοχωριέσαι. Αυτό με κράτησε ως τα εβδομήντα, και αυτό τώρα με στέλνει, όσο πιο γρήγορα μπορεί, εκεί που πρέπει να πάω. Μη στενοχωριέσαι γι' αυτό, μια χαρά είμαι.»

Από το βίο του:

« Ώρισε την θέση του τάφου και έδωσε εντολές και οδηγίες σχετικά με τον τρόπο κηδείας του. Επάνω στον ...τάφο του ... χαράχθηκε το ποιήμα που γράφτηκε από τον ίδιο: 'Εδώ τελείωσε η ζωή/ εδώ και η πνοή μου, /εδώ το σώμα θα θαφτή /θα χαίρη κι η ψυχή μου. /Ο Άγιός μου κατοικεί, /αυτό είναι τιμή μου. /Πιστεύω αυτός θα λυπηθή /την άθλια ψυχή μου. /Θα εύχεται στο Λυτρωτή /νάχω την Παναγιά μαζί μου.

2. Ο π. Αλέξανδρος Σμέμαν, Ρώσος ιερέας της Ορθόδοξης Εκκλησίας της Αμερικής, με αξιόλογη ακαδημαϊκή καριέρα και σπουδαίο συγγραφικό έργο, 62 ετών, το Δεκέμβριο του 1983, έφυγε λόγω καρκίνου, που διαγνώστηκε σε καταληκτικό στάδιο περίπου ένα χρόνο νωρίτερα, το Σεπτέμβριο του 1982. Μέχρι και έναν μήνα πριν το θάνατό του έγραφε το τελευταίο του βιβλίο Ευχαριστία, αναγνωρισμένου κύρους στο χώρο της ορθόδοξης θεολογίας, όπως και όλα τα προηγούμενα. Ας δούμε πως αναφέρεται ο ίδιος σε αυτή την περίοδο της ζωής του, μέσα από το Ημερολόγιό του:

«7/9/1982

Από την αρχή του καλοκαιριού, κάτι έχει σπάσει στην υγεία μου –μόνιμος πονοκέφαλος, και τώρα ζαλάδα, έλλειψη ισορροπίας όταν περπατώ, και, τελικά, ένα τρομακτικό αδυνάτισμα της μνήμης μου: ονόματα,γεγονότα. Σήμερα για πρώτη φορά ανησύχησα. Τι να είναι άραγε; Ηλικία, αρρώστια η και τα δύο;

25/9/1982

Τέταρτη ημέρα στο νοσοκομείο της Νέας Υόρκης. Αρκετοί όγκοι στο κεφάλι μου, πολλές εξετάσεις. Είναι ανιαρό να γράφω για όλα αυτά, και θα έπαιρνε πολύ χρόνο. Γράμματα, λουλούδια, ένα αίσθημα για κάτι που δεν το αξίζω... Πόσο απλά, πόσο απίστευτα απλά, ν' αλλάζει όλη η προοπτική, μέσα σε μια στιγμή. Υπήρχε ένας απλός κόσμος, σαφής κι αγαθός, και από τότε; Εορτή του Αγίου Σεργίου [ο

γιος του γιορτάζει]. Περιμένω τον πατέρα Μιχαήλ με τη Θεία Κοινωνία.

Κυριακή, 3/10/1982

Δέκατη τρίτη μέρα στο νοσοκομείο. Εξετάσεις, περισσότερες εξετάσεις. Γενικά, δόξα τω Θεώ, ηρεμία, σιγή, ειρήνη. Παρουσία της Λιάνας [η σύζυγός του] και των κοριτσιών, της Αννιάς και της Μάσα. Γράμματα, κάρτες. Πίσω από το παράθυρό μου μια έκτακτη θέα της Νέας Υόρκης, του Κουϊνσμπορω, του Μιντάουν, του ποταμού, των ουρανοξυστών. Και λιακάδα, κάθε μέρα λιακάδα. Όλα γύρω μου, αγάπη και ανησυχία! Ο πατήρ Μιχαήλ μόλις έφυγε μετά τη Θεία Κοινωνία: '...ένθα ο των εορταζόντων ήχος ο ακατάπαυστος και η απέραντος ηδονή των καθορώντων του Σου προσώπου το κάλλος το άρρητον..'. Πίστη, ελπίδα και αγάπη.

4/10/1982

Δέκατη τέταρτη μέρα στο νοσοκομείο. Βρίσκομαι σε ένα δωμάτιο πλημμυρισμένο από φως και περιμένω για την απόφαση σχετικά με τη θεραπεία. Χθες, όπως και κάθε μέρα, ήρθαν επισκέπτες. Τόσες ευγενικές λέξεις, τόση αγάπη, προσευχές. Τα αισθάνομαι σχεδόν σωματικά. Χθες μου τηλεφώνησε ο Σέργιος από τη Μόσχα, ο αδελφός μου Ανδρέας από το Παρίσι, ο ξάδελφός μου πατήρ Μιχαήλ Οσόργκιν από τη Γαλλία. Παρουσία της Λιάνας και της Μάσα. Σχεδόν ευτυχία. Χθες επιχείρησα για πρώτη φορά να δουλέψω [στο βιβλίο που έγραφε] ξεκίνησα να δουλεύω πάνω στο [κεφάλαιο] 'Μυστήριο του Αγίου Πνεύματος'. Τι με κάνει όμως να μην μπορώ να δουλέψω; Μια εσωτερική αναταραχή που μου έχει προκαλέσει το νοσοκομείο. Περιμένω κάτι όλη την ώρα, κι αυτή η αναμονή μ' εμποδίζει από το να αυτοσυγκεντρωθώ.

1/6/1983 Τελευταία καταχώρηση

Για οκτώ μήνες δεν έγραφα τίποτε σε αυτό το ημερολόγιο. Όχι πως δεν είχα τίποτε να πω αντίθετα, ποτέ δεν πιστεύω πως είχα περισσότερες σκέψεις, ερωτήματα κι εμπνεύσεις έπειδή όμως φοβόμουν συνεχώς για το [πνευματικό] ύψος που θα με έφερνε η αρρώστια μου, φοβόμουν επίσης και για την πτώση από αυτό. Τους πρώτους μήνες, πριν από το Πάσχα, έγραφα και εργάστηκα. Ξαφνικά μου γεννήθηκε η έντονη επιθυμία να εμφανιστούν τα Αγγλικά μου βιβλία στα Ρώσικα, αν και, δυστυχώς, δεν έχουν γραφτεί με Ρώσικο ύφος, και μια μετάφραση δύσκολα μεταφέρει αυτό που νομίζω πως πρέπει να ειπωθεί. Έντονη η παρουσία της Λιάνα. Αν δεν βρισκόταν κοντά μου, πιστεύω πως δεν θα είχα αυτούς τους ουσιαστικά ειρηνικούς και βαθείς οκτώ μήνες. Ο Ανδρέας ήρθε τρεις φορές. Ο Σέργιος ήρθε τρεις φορές. Η Μάσα και ο πατήρ Ιωάννης [ο γαμπρός του] ήρθαν ξανά και ξανά... Τι ευτυχία ήταν όλα αυτά!

Ο πατήρ Αλέξανδρος τέλεσε την τελευταία του Θεία Λειτουργία εδώ, μαζί μας την ημέρα των Ευχαριστιών, στις 24 Νοεμβρίου. Όσοι από εμάς συμπροσευχήθηκαν μαζί του σ' αυτό το παρεκκλήσι εκείνη την ημέρα, θυμούνται πως, στο τέλος της Λειτουργίας, μας κάλεσε όλους εμάς να ευχαριστήσουμε το Θεό -για τη Λειτουργία που μόλις είχαμε τελέσει, για τη χαρά και την κοινωνία που μας έχει δοθεί στην αγία Εκκλησία, για την κοινή μας διακονία στο Σεμινάριο του Αγίου Βλαδίμηρου, για τις οικογενειακές μας χαρές, για τα παιδιά γύρω μας, ακόμη και για τον θόρυβο που μερικές φορές αυτά κάνουν στην εκκλησία. ...Ο πατήρ Αλέξανδρος ήταν έτοιμος και ευχαριστημένος, πρακτικά μέχρι την τελευταία του αναπνοή, να ευχαριστεί το Θεό για όλα, και με τον τρόπο αυτόν κέρδισε μια ολοφάνερη νίκη, ένα σαφή θρίαμβο πάνω στον πόνο και στον ίδιο τον θάνατο.

Ήταν όμως αυτή η Λειτουργία, την ημέρα των Ευχαριστιών, πραγματικά η 'τελευταία' του Λειτουργία; Η Χριστιανική πίστη μας το λέει καθαρά: όντως, όχι. Επειδή γνωρίζουμε πως κάθε φορά που τελείται η Ευχαριστία, ενώνει εν Χριστώ ζώντας και κεκοιμημένους, τους αγίους όλων των εποχών, και όλους τους αδελφούς και τις αδελφές μας που ήταν -και είναι ακόμη- τόσο αγαπητοί. Έτσι σ' αυτό το παρεκκλήσι, ο πατήρ Αλέξανδρος θα συνεχίσει πάντοτε ν' αναπέμπει ευχαριστίες στο Θεό μαζί μας, και θα είμαστε ένα μαζί του σ' αυτή την Ευχαριστία.» [π. Ιωάννης Μέγιεντορφ]

Ο π. Επιφάνιος Θεοδωρόπουλος χειρουργήθηκε το Δεκέμβριο του 1982 για έλκος στομάχου και αφαιρέθηκαν τα 3/4 του στομάχου, και το 1983 διαγνώστηκε καρκίνος. Η κατάσταση του χειροτέρευε συνεχώς, ακόμη και μετά το 2ο χειρουργείο του 1988, με αρκετούς πόνους και εμετούς, χωρίς να ανακουφίζεται στο τέλος από τα παυσίπονα. Τις τελευταίες εβδομάδες ήταν ανάσκελα στο κρεβάτι του λόγω των έντονων πόνων. Κάποια στιγμή, τις τελευταίες μέρες πριν το θάνατό του, είπε: «Να ήξερες, πόσο λειαίνει τον ακατέργαστον Επιφάνιον όλη αυτή η ταλαιπωρία», πόσο δηλαδή ένιωθε να μειώνονται τα 'αγκάθια' που είχε

εσωτερικά, τώρα που πλησίαζε το τέλος και βρίσκονταν σε αυτήν την κατάσταση.

Κάποια στιγμή που συζητούσε με τα πνευματικά του παιδιά –γιατί ήταν άγαμος κληρικός- τα διαδικαστικά της κηδείας του ρωτήθηκε: «Γέροντα, δεν φοβάστε το θάνατο;» απάντησε: «Όχι, δεν τον φοβάμαι καθόλου τον θάνατο. Και δεν τον φοβάμαι, όχι βεβαίως ένεκα των έργων μου, αλλά επειδή πιστεύω εις το έλεος του Θεού.»

ΑΣΘΕΝΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΚΙ ΟΧΙ ΑΣΘΕΝΕΙΟΚΕΝΤΡΙΚΗ ΟΠΤΙΚΗ4

Είναι η ώρα που είναι δύσκολο να προσεγγίσεις τους ανθρώπους με οτιδήποτε λιγότερο από την αλήθεια που κουβαλάς, ειλικρινά, έντιμα, χωρίς υπεκφυγές, αναγνωρίζοντας τις δύσκολες ώρες η και χρόνια που περνούν, και κρατώντας στο πίσω μέρος του μυαλού σου ότι κι αυτοί, όπως εμείς τώρα, ήταν υγιείς, γεμάτοι σχέδια και ελπίδες, που αφορούσαν και τους δικούς τους ανθρώπους, οικογένεια και φίλους, και πλέον ματαιώνονται' τουλάχιστον τα επίγεια.

Ως κοινωνία προσώπων και Θεού στην επίγεια και την αιώνια ζωή η Εκκλησία μιλώντας για νοσηλευτική –η και οποιαδήποτε ενέργεια λογιζόμενη ως κοινωνική προσφορά- μιλά για τον πνευματικό χαρακτήρα αυτού του τρόπου ζωής: δεν υφίσταται δικαίωμα του ασθενούς η καθήκον του φροντιστή αλλά τρόπος ύπαρξης αγαπητικός εν κοινωνία ανθρώπων και Θεού η ακοινωνησία, που ταυτίζεται με έννοιες πολύ βαρύτερες από την απλή έλλειψη προσφοράς στους συνανθρώπους. «Η επικοινωνία νοσηλευτή – ασθενή ερμηνεύθηκε από τους Πατέρες ως η προτύπωση της κάθετης και οριζόντιας κοινωνικότητας, δηλαδή της κοινωνίας του ανθρώπου με τους άλλους ανθρώπους ως προϋπόθεση της κοινωνίας του με το Θεό5» σύμφωνα με την ευαγγελική υπενθύμιση και προτροπή: «ασθενής ήμην και επισκέψασθε με». Κάθε ανθρώπινο πρόσωπο λογίζεται ως εικόνα Χριστού, και η

παρεχόμενη φροντίδα απαιτεί προθυμία, ταπεινή καρδιά και νου, και τον μέγιστο σεβασμό για τον άνθρωπο που μας παρέχει τέτοια ευκαιρία διακονίας και μίμησης Θεού.

Ο φροντιστής είναι λοιπόν, μιμητής Θεού, όταν προσφέρει από την αγάπη που κι ο ίδιος εισπράττει στις δικές του στιγμές ανάγκης, λιγότερο η περισσότερο εμφανείς. Πλησιάζοντας τον ασθενή για να ακούσουμε τη δική του ιστορία, να κουβεντιάσουμε τις δικές του έννοιες, θυμούμενοι ότι δεν εξαντλείται η ύπαρξή του μόνο σε ότι αναγράφεται στην ιατρική του καρτέλα, αφού κανείς «νεφροπαθής δεν έχει η δεν είναι μόνο νεφρό»⁶, μπορούμε να μπούμε στο ταξίδι που κάνει και να μάθουμε από αυτό, ως άπειροι στην ασθένεια και τον πόνο και αληθινά μικροί μπροστά στα υπαρξιακά ζητήματα.

της ΜΑΡΙΑΝΝΑΣ ΔΡΕ – ΛΑΙΖΗΝΟΥ, Θεολόγου

Σημειώσεις

1 Νικολάου, μητρ. Μεσογαίας & Λαυρεωτικής, Από το καθ' ημέραν στο καθ' ομοίωσιν, εκδ. Εν πλω, Αθήνα 2008

2 Αύτοθι, σελ. 483-484

3 Αύτοθι, σελ. 485, α τρόπαριο θ ωδής του Μεγάλου Κανόνα Αγ. Ανδρέου Κρήτης

4 Σταυρόπουλος, Αλεξανδρος, Μ., Θεολογική θεμελίωση της ποιμαντικής των ασθενών

5 Παπαφιλίππου, Ιω., Η σύγχρονη νοσηλευτική και η θεολογική κέψη των Πατέρων της Εκκλησίας

6 Σταυρόπουλος, Αλεξανδρος, Μ., Θεολογική θεμελίωση της ποιμαντικής των ασθενών

πηγή : [Η ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ](http://www.h-ekklisia-ths-ellados.gr)

Πηγή: en-ypomoni-akymento.blogspot.gr